

LATINA PRO RELIGIONISTY – HODINA III.
PŘEHLED POUŽITÍ KONJUNKTIVŮ V HLAVNÍCH VĚTÁCH

1. podle druhu konjunktivu:

1.1. Konjunktiv prézentu – vyjadřuje

a) přání splnitelné v přítomnosti nebo blízké budoucnosti:

Utinam omnia bene eveniant. Kéž všechno dobře dopadne.

b) rozkaz, výzvu:

Sit tibi terra levis. Budiž ti země lehká.

Exsequatur ille. Ať to vyřídí on.

Sis fortis! Buď statečný!

c) zákaz (nedokonavý děj):

Ne rubro lucente transeat! Nepřecházejte na červenou!

d) možnost v přítomnosti či blízké budoucnosti:

Aliquis dicat... Někdo by řekl... (= může se stát, že někdo řekne).

e) rozpaky v přítomnosti (jen v otázce a nejčastěji v 1.os.sg.):

Quid faciam? Abeam? Co mám dělat? Mám jít pryč?

1.2. Konjunktiv imperfekta - vyjadřuje:

a) neskutečnost v přítomnosti:

Hoc si scirem! To kdybych věděl!

b) možnost v minulosti (jen v otázce ve 2. nebo 3.os.sg. u několika sloves):

Quis putaret? Kdo by si to pomyslel? *Videres.* Byl bys viděl (t. j. pokud bys byl u toho). *Diceres.* Byl bys řekl. *Scires.* Byl bys věděl. *Crederes.* Byl bys věřil. *Putares.* Byl bys myslel.

c) přání nesplnitelné v přítomnosti:

Utinam hoc momentum aeternum esset! Kéž by tento okamžik trval věčně!

d) rozpaky v minulosti (jen v otázce a nejčastěji v 1.os.sg.):

Quid existimarem? Co jsem si měl myslet?

2. podle významu konjunktivu:

2.1. Přání:

a) splnitelné v přítomnosti nebo blízké budoucnosti se vyjadřuje konj. prézentu:

Utinam mox convalescat! Kéž se brzy uzdraví!

b) přání nesplnitelné v přítomnosti (nebo v blízké budoucnosti) se vyjadřuje konj. impf.:

Utinam adhuc viveret! Kéž by ještě žil!

2.2. Rozkaz, výzva, zákaz:

se vyjadřuje konjunktivem prézentu:

Metuamus pessima! Obávejme se nejhoršího!

Perlegatis attente totam paginam. Pročtěte pozorně celou stranu.

Virgo caeruleis oculis, apud rivam ne sedeat! Holka modrooká, nesesávej u potoka!

2.3. Neskutečnost:

v přítomnosti se vyjadřuje konjunktivem imperfekta:

Te non adiuvante hoc non absolveremus. Bez tvé pomoci bychom to nezvládli.

2.4. Rozpaky, rozvažování:

a) pro přítomnost se vyjadřuje konjunktivem prézentu v otázce, nejčastěji v 1.os.sg.:

Quo vadam? Kam mám jít?

b) pro minulost se vyjadřuje konjunktivem imperfekta v otázce, nejčastěji v 1.os.sg.:

Cur ibi non maneremus? Proč jsme tam neměli zůst(áv)at?